

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันระบบทุนนิยมที่เน้นการเปิดเสรีและโลกาภิวัตน์มีการเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน สินค้าและบริการที่พยายามให้มีขอบเขตขีดค้นให้น้อยที่สุด ดังเช่น ข้อตกลงการทำเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศและกลุ่มประเทศต่างๆ มีการบีบบังคับทางตรงและทางอ้อมให้ประเทศต่างๆ ลดกำแพงภาษีลง หรือปลดกำแพงภาษี เป็นต้น ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศถูกแทรกแซงและทำให้ขาดเสถียรภาพได้ บางประเทศหาทางออกโดยพยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นมา เช่น เมื่อถูกบังคับให้ลดกำแพงภาษีจึงเลี่ยงไปสร้างกำแพงแบบอื่นขึ้นมาแทน (Non-Tariff Barrier) หรือออกกฎหมายกำกับดูแลกิจการค้าของบริษัทข้ามชาติให้เข้มงวดขึ้น ด้วยระบบทุนนิยมเช่นนี้ประเทศผู้เป็นเจ้าของทุนที่มากกว่ามีเทคโนโลยีที่เหนือกว่าจะสามารถสร้างกำแพงและทางเลือกแบบใหม่ๆ มีความเปรียบและสามารถเข้าครอบครองทรัพยากรและบังคับทิศทางระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่ผู้ที่มีทุนน้อยกว่าจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และหากไม่มีการแก้ไขใดๆ การเสียเปรียบจะเพิ่มมากขึ้นและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ในสภาวะเศรษฐกิจของโลกดังกล่าว ประเทศไทยมีพระประมุขผู้ทรงอัจฉริยะภาพยิ่ง ในปี พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นปรัชญานำทางในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาท้องถิ่นสังคมและประเทศ (คณะกรรมการการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง, 2549) ปรัชญาดังกล่าวไม่ได้โต้แย้งกับระบอบทุนนิยมของโลก แต่เป็นปรัชญาที่เสนอแนวทางการพัฒนาควรจะก้าวไปข้างหน้าด้วยความมีสติ มีเหตุผล มีความรอบคอบ รอบรู้ มีคุณธรรม รู้จักความพอประมาณและภูมิคุ้มกัน

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนเครื่องนำทางให้คนสามารถหาทางออกจากปัญหาของระบบทุนนิยมโลกและกระแสบริโภคนิยมอย่างสุดขีดได้โดยไม่ปฏิเสธการแข่งขันและความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับทุกวงการ ตั้งแต่การดำเนินชีวิตในครอบครัว การบริหารองค์กร การพัฒนาท้องถิ่น ไปจนถึงการพัฒนาประเทศ ใช้ได้ทั้งภาคธุรกิจ ภาครัฐ วงการวิชาการ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมในภาคประชาชน รวมทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม นอกจากนี้กรมการพัฒนาชุมชน (2545) ระบุว่าแนวคิดในการดำเนินธุรกิจที่มีความสำคัญต่อชุมชน คือ แนวคิดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) เป็นแนวคิดที่เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้นและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรมการพัฒนาชุมชน (2558, หน้า 3-5) ได้กล่าวถึงผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือเรียกย่อว่า ผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างจากแนวความคิดที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ คือภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global: Think Globally, Act Locally) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance and Creativity) และ การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ผลิตภัณฑ์โอท็อปได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลตั้งแต่เริ่มโครงการจนปัจจุบัน

หลักการของผลิตภัณฑ์โอท็อปไม่เน้นการให้เงินสนับสนุนแก่ท้องถิ่นเพราะอาจไปทำลายความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน รัฐบาลเพียงให้การสนับสนุนแก่ชุมชนด้านเทคนิคเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ตลอดจนช่วยเหลือในด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้เป็นช่องทางในการกระจายสินค้าสู่ตลาดต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลัก 3 ประการคือ

1. มาตรฐานผลิตภัณฑ์คุณภาพระดับโลก ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นต้องมีคุณภาพได้มาตรฐานมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวัฒนธรรมและมีจุดเด่นเฉพาะ เป็นที่ยอมรับของตลาดภายในและตลาดโลก

2. มีเอกลักษณ์เป็นที่ลือชื่อเพียงหนึ่งเดียว มีการระดมความคิด ในการคิดค้นและ พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้สิ่งที่ดีที่ทุกเท่าที่จะช่วยกันทำได้ โดยคำนึงถึงการรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณี ในแต่ละท้องถิ่นให้สอดคล้องอย่างเหมาะสมไม่ซ้ำแบบกันและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหมู่บ้านหรือตำบลให้ เป็นที่ยอมรับทั่วไป

3. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการปรับปรุงเทคโนโลยี การสร้างบุคคลที่มีความคิด กว้างไกล มีความรู้ ความสามารถให้เกิดขึ้นในสังคม มีการวางแผน การตลาดมุ่งเน้นการผลิตและบริการโดย คำนึงถึงผู้บริโภคเป็นหลัก

ดังนั้นทุกภาคส่วนควรจะต้องร่วมมือร่วมใจกันผลักดันผลิตภัณฑ์โอท็อปให้สามารถแข่งขันได้ แต่จากการศึกษาของ ทิวา แก้วเสริม (2551, บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องทักษะการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากผู้ประกอบการมีศักยภาพในการจัดการด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเครือข่ายทำให้การบริหารจัดการกลุ่มดำเนินไปด้วยดีไม่ประสบปัญหา ปัญหาในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายและความต้องการให้มีผู้แทนจำหน่ายทำการตลาดให้อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่สามารถดำเนินการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ออกมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยประสบปัญหาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการยังต้องการคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาช่วยในการให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการในเรื่องนี้

โดยตรงและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการออกแบบ และสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จัก มากที่สุด รองลงมาคือเรื่องความต้องการสถานที่จัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆให้มีความหลากหลาย การจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาสินค้าในกลุ่ม

นอกจากนี้ จงกลบดินทร์ แสงอาสภวิริยะ (2549, หน้า 11) ได้ศึกษาในเรื่องการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม OTOP ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการดำเนินโครงการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามแนวคิด หลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินโครงการ ได้แก่ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การประชาสัมพันธ์โครงการ ระดับการผลิต ระดับการบริหาร รวมทั้งรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกในกลุ่ม และความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการ ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินโครงการที่สำคัญ 15 ประเด็นได้แก่ การขาดแหล่งทุนที่เข้าถึงได้ง่าย การฝึกอบรมที่ไม่ตรงกับความต้องการ ทั้งนี้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามโครงการที่กล่าวถึงคือ ความเสี่ยง (Risk) ที่หน่วยงานธุรกิจที่ผลิตผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กำลังเผชิญอยู่นั่นเอง

ผลิตภัณฑ์โอท็อปส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งแนวความคิดที่กำลังเป็นเสมือนเข็มทิศนำทางให้แก่เกษตรกรไทยดังที่ อารินต์พัฒน์นัย (2550, หน้า 27) ได้เขียนไว้ในรายงานเรื่องงานวิจัยพื้นฐานกับการพัฒนาการเกษตรของประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้เน้นหลักการสำคัญคือ การสร้างรายได้ให้เพียงพอ และลดความเสี่ยงในทุกๆด้าน โดยสร้างภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆให้เข้มแข็ง ซึ่งหากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์โอท็อปได้น้อมนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการผลิตแล้วจะทำให้ลดหรือขจัดความเสี่ยงจากการดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อปได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อป แต่ละแห่งย่อมมีชนิด ขนาด และ รูปแบบของความเสี่ยงแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เพื่อให้รู้ว่ากิจการของตนเองมีความเสี่ยงอะไรบ้างและมีความรุนแรงในระดับใด

เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2558 รองนายกรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจ (ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ได้ไปกล่าวปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “นโยบายเศรษฐกิจและทิศทางประเทศไทย” จัดโดยคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน (กกร.) ประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท.) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย ซึ่งเนื้อหาส่วนหนึ่งได้กล่าวถึง OTOP ว่า “ควรนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ เพื่อให้ท้องถิ่นแข็งแกร่ง โดยไม่ต้องรองบประมาณจากส่วนกลาง ด้วยการทำโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และวิสาหกิจชุมชน ให้กลับมา และสนับสนุนให้เอกชนได้สิทธิประโยชน์หากลงทุนในท้องถิ่น” นั่นคือ Strength from within ให้เติบโตจากภายใน Local Economy เศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่นวิสาหกิจชุมชน การลงทุนในท้องถิ่น การจ้างงานท้องถิ่น (<http://www.propertytoday.in.th/finance>)

จากข้อมูลของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นหน่วยงานของภาคราชการที่ทำหน้าที่สำคัญในการช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนาสินค้าโอท็อปของจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าจังหวัดสมุทรปราการมีผลิตภัณฑ์โอท็อปทั้งหมดจำนวน 283 กลุ่ม/รายการ (ปี 2555) โดยมีสุดยอดผลิตภัณฑ์โอท็อปเด่นจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ประเภทอาหารผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลาสด ประเภทผ้าเครื่องแต่งกายผลิตภัณฑ์กระเป๋าหนังปลากระเบน และประเภทของใช้ ของตกแต่งของที่ระลึกผลิตภัณฑ์เปลือกไข่วิจิตรศิลป์ (<http://samutprakan.cdd.go.th>)

จังหวัดสมุทรปราการมีศักยภาพของธุรกิจในระดับท้องถิ่น ซึ่งในปี พ.ศ. 2559 จังหวัดมียอดจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จำนวน 2,606,092,042 บาท (สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2560, หน้า 38) และจากคำขวัญของจังหวัดสมุทรปราการที่ว่า “ป้อมยุทธนาวี พระเจดีย์กลางน้ำ ฟาร์มจระเข้ใหญ่ งามวิไลเมืองโบราณ สงกรานต์พระประแดง ปลาสลิดแห้งรสดี ประเพณีรับบัว ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม” (สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2560, หน้า 14) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่มีชื่อเสียงที่สำคัญคือของจังหวัดสมุทรปราการคือ ปลาสลิด โดยปลาสลิดที่มีชื่อเสียงคือที่อำเภอบางบ่อ และปลาสลิดบางบ่อมีชื่อเสียงในระดับประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการจะทำให้การดำเนินการตามโครงการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่ต้องการให้ประชาชนพึ่งพาตนเองพร้อมทั้งขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นปรัชญาที่ทรงคุณค่าไปใช้ด้วยแล้ว ย่อมทำให้เกิดความเข้มแข็งต่อชุมชนทั้งด้านความสามัคคี และที่สำคัญจะเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

นอกจากนี้งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับการประเมินการผลิตสินค้า OTOPT เพื่อทำให้ผู้ผลิตสามารถทราบถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการผลิตสินค้า รวมทั้งยังได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และสามารถหาแนวทางในการลด หรือ จัดการความเสี่ยงได้เหมาะสมได้ยอม ทำให้การผลิตสินค้า และ พัฒนาสินค้าให้ประสบผลสำเร็จในการทำธุรกิจ และหาก OTOPT ซึ่งเป็นสินค้าของชุมชนสามารถดำเนินธุรกิจเข้มแข็งแล้ว ย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสำหรับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงในการดำเนินการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อเสนอแนวทางเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วยตัวแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการมีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย 1) การผลิต/การบริหารการผลิต /การจัดการปฏิบัติการ 2) ความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง และ 3) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประยุกต์กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ กลุ่มเป้าหมายการวิจัย และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้อมูลการวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มกลุ่มเป้าหมายการวิจัยคือ ผู้ผลิต หรือ ผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการซึ่งมีทั้งหมด 37 กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียนไว้กับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย 4กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มผู้ผลิต หรือ ผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

2.2.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้ที่เชี่ยวชาญในด้านการผลิต / การปฏิบัติการ การบริหารความเสี่ยง และ ตัวแบบที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 กลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ สมุทรปราการ และ บุคลากรภาคท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารเทศบาลบางบ่อ

2.2.4 กลุ่มผู้บริโภคสินค้า OTOP อำเภอบางบ่อ

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

4. ขอบเขตด้านเวลาการวิจัยมีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 1 ปีโดยเริ่มตั้งแต่ 26 ตุลาคม 2558 จนถึง 25 ตุลาคม 2559

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามเป้าหมายและสามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม จึงกำหนดกรอบในการวิจัยโดยให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นหลัก เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่จริง แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการผลิต โดยขยายความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัยจึงได้นำมาประกอบการประยุกต์กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) และตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือ RAM-SEP ของ วรรัตน์ เขียวไพรี (2557) รวมทั้งใช้หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักผลิตภาพ (productivity) ของ Heizer Jay and Render Barry (2014) และรายละเอียดนำเสนอในบทที่ 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต และอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และมีผลทำให้การผลิตไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยการวัดจากผลกระทบที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิดของเหตุการณ์

2. การประเมินความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาตัดสินเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต และอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และมีผลทำให้การผลิตไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยการวัดจากผลกระทบที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิดของเหตุการณ์ โดยพิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การระบุความเสี่ยงของผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ว่ามีความเสี่ยงประเด็นใดบ้าง

2.2 การวิเคราะห์ค่าความเสี่ยง โดยที่ การหาค่าความเสี่ยง หาได้จากผลคูณของ ระดับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์เฉลี่ยกับระดับผลกระทบของเหตุการณ์เฉลี่ย โดยมีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 25

2.3 การระบุระดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากค่าความเสี่ยงที่วิเคราะห์ได้ โดยมีค่าตั้งแต่ น้อยที่สุด ไปจนถึง มากที่สุด โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 1.00-2.99 ถือว่า มีความเสี่ยงระดับต่ำมาก

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 3.00-4.99 ถือว่า มีความเสี่ยงระดับต่ำ

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 5.00-8.99 ถือว่า มีความเสี่ยงระดับปานกลาง

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 9.00-19.99 ถือว่า มีความเสี่ยงระดับสูง

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 20.00-25.00 ถือว่า มีความเสี่ยงระดับสูงมาก

2.4 การระบุแนวทางการจัดการความเสี่ยง โดยนำค่าความเสี่ยงที่วิเคราะห์ได้มาระบุแนวทางการจัดการความเสี่ยง ซึ่งมี 4 แนวทางคือ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 1.00-4.99 ถือว่า เป็นความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้ ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 5.00-8.99 ถือว่าเป็นความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้แต่ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 9.00-19.99 ถือว่าเป็นความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้แต่ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้ และ

ถ้าค่าความเสี่ยง มีค่า 20.00-25.00 ถือว่าเป็นความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับไม่ได้ ต้องจัดการให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที

3. การประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การน้อมนำแนวทางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน และ ความรอบรู้คู่คุณธรรมเป็นกรอบกำหนดประเด็นการประเมิน ซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักในการพิจารณา องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง การผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีการจัดการที่เหมาะสมพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เน้นกระบวนการจัดการได้รับผลประโยชน์หรือกำไรระยะยาวมากกว่าระยะสั้น โดยในการผลิตสินค้าจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการวางแผนทางด้านการผลิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการนำปัจจัยการผลิตได้แก่แรงงาน/ทุน/วัตถุดิบจากชุมชน และต้องมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น / เอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต รวมทั้งมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการตามระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งตนเอง ลูกค้า คู่แข่งและตลาด ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของ OTOP นั้นๆ อย่างรอบคอบ ซึ่งต้องมีการบริหาร/จัดการโดยเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม

3.3 การสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง การผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะสั้นและระยะยาวระดับของความพอประมาณต้องกล่าวได้ว่าครอบคลุมมิติการจัดการความเสี่ยงต่างๆต้องมีการควบคุมคุณภาพของสินค้าให้ได้มาตรฐาน มีการเตรียมองค์การให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ทั้งปัจจัยภายใน อันได้แก่ แรงงาน เงินทุน กระบวนการผลิต รวมทั้งปัจจัยภายนอกอันได้แก่ นโยบายของภาครัฐ พฤติกรรมของลูกค้า เป็นต้น

3.4 เงื่อนไข หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

3.4.1 ความรู้ หมายถึง การผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และใช้สติปัญญาในการประกอบการ

3.4.2 คุณธรรม หมายถึง การผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปอย่างดีงามประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความอดทนมีความเพียรคือความบากบั่นความกล้าแข็งมีความหนักแน่นไม่ท้อถอยทำให้การดำเนินงานรวดเร็วไปจนประสบผลสำเร็จและความรอบคอบระมัดระวังคือโดยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในทุกแง่มุมก่อนที่จะดำเนินงานเพื่อมิให้เกิดความเผลอเรอและพลั้งพลาด

4. การวิเคราะห์ผลการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การน้อมนำแนวทางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 การระบุความเสี่ยง ของผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนนี้เป็น การนำเสนอเพื่อระบุความเสี่ยงในการดำเนินการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 5 ด้านคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ความรู้ และ คุณธรรม

4.2 การประเมินความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้ เป็นการคำนวณเพื่อหาค่าความเสี่ยง โดยที่ ค่าของความเสี่ยง คือ ผลคูณของ ระดับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์กับระดับผลกระทบของเหตุการณ์

4.3 แนวทางการจัดการความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้ เป็นการระบุถึงระดับการยอมรับความเสี่ยง และแนวทางการจัดการความเสี่ยง

5. ศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

6. การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หมายถึง การทำให้มีขึ้นหรือการเพิ่มพูน หรือเพิ่มความสามารถในการการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หรือการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในด้านการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

7. ตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง องค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยงการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปประเมินการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้พัฒนามาจากตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ หรือที่ เรียกว่า RAM-SEP ของวรรัตน์ เขียวไพบรี

โดยตัวแบบตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และเน้นที่ด้านการผลิต จากตัวแบบนี้จะทำให้ได้

แบบประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้า OTOP ซึ่งแตกต่างจากตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวรารัตน์ เขียวไพรี ที่ศึกษาจากวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมของธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการตลาด การเงิน และการผลิต และได้แบบประเมินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน

8. การผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายถึง กระบวนการแปลงสภาพเพื่อให้ได้สินค้า/บริการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือเรียกย่อว่า ผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างจากแนวความคิดที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์และการสร้างทรัพยากรมนุษย์

9. ผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หมายถึง ผู้ที่ดำเนินการในกระบวนการแปลงสภาพเพื่อให้ได้สินค้า/บริการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ OTOP เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างจากแนวความคิดที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์และการสร้างทรัพยากรมนุษย์

10. แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หมายถึง วิธีการหรือ ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวที่ทำให้มีขึ้น หรือการเพิ่มพูน หรือเพิ่มความสามารถในการการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หรือการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในด้านการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบความเสี่ยงในการดำเนินการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) อำเภอบางป่องจังหวัดสมุทรปราการ
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางป่อง จังหวัดสมุทรปราการ

3. ผู้ผลิต ผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปใช้ในการลดและขจัดความเสี่ยงในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

4. หน่วยงานราชการที่กำกับดูแลได้นำความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่ต่างๆ ได้

5. สถาบันการศึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับตัวแบบและการเสริมสร้างศักยภาพไปประยุกต์ใช้กับการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในพื้นที่อื่นๆ ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี